



**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

128. An qui copulam habet Sodomiticam cum Infideli, vel copulam cum muliere Hebræa, vel hæretica, debeat explicare circumstantias personarum? Et an patiens sodomiam sit obligatus aperire in ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

matrim. tom. 1. lib. 7. disp. 5. num. 2. vbi sic asserit. Inferitur quod habere circumstantiam luxurie mutantem speciem, ac necessariò fatendam, accessum fidelis cum infideli aduersus impedimentum dirimens matrimonium ob cultus disparitatem, quia ratio, ob quam Ecclesia hoc matrimonium dirimit, videlicet quia cedit in religionis dedecus, si fidelis cum infideli copuletur matrimonio, locum habet in copula illicita. Et ideo prohibito matrimonio, censetur specialiter copula illicita prohibita. Adde etiam esse quoque periculum educationis prolis in infidelitate, & peruersionis conjugis fidelis, quæ pericula in coitu fornicario etiam reperiuntur, vtpote qui vnitatem carnis efficit, & valde amorem conciliat. Et tandem poenæ peculiariæ grauius huic copulæ legibus statuta argumentum non leue inducunt, vt inde illius specialis grauitas colligatur. Ita Sanchez. Vide etiam Lessium lib. 4. cap. 3. dub. 6. num. 45 qui putat hoc peccatum pertinere ad sacrilegium, quia talis coniunctio est prohibita in honorem Christianismi ab Ecclesia.

2. Verùm licet ego hanc sententiam teneam, attamen contrariam tenentes non damnarem, quia multi ex supradictis Doctores, & in specie Azorius part. 3. lib. 3. cap. 29. quæst. 3. Ioannes Franciscus Suarez in enchiridion casuum conscientia, lib. 5. ver. Confessio, fol. 346 & Filiucius tom. 2. tract. 30. cap. 2. num. 52. asserunt, talem accessum hominis Christiani cum infideli, non esse speciem distinctam à simplici fornicatione, & esse tantum circumstantiam aggravantem, sed circumstantia etiam notabiliter aggravantes, secundum opinionem probabilem multorum DD. non sunt necessariò in confessione explicandæ. Ego, &c. Et ita hanc sententiam absolute in terminis tenet Alcozer in summa, c. 20. fol. 74. pag. 1. §. el ser muger; & nouissimè illum tenet Franciscus Syluius, Professor publicus sacre Theologiae in Academia Duacena in suis doctissimis commentariis ad 2. 2. D. Thome, q. 154. art. 2. §. queritur secundo.

3. Igitur secundum hos Doctores, secluso scandalo, & periculo subuersionis, vel contemptus legis & Religionis Christianæ, vel nisi sit casus ab Episcopo referuatus, si quis concubitum haberet cum infideli, sufficit in confessione, vt dicat: Toties fornicatus sum, sine explicatione, quod dicta mulier fuerit Turca, Iudæa, Hæretica, &c. quia talis copula (vt dictum est) non differt à simplici fornicatione, & est tantum circumstantia aggravans. Sed ego teneo primam sententiam, nempe esse aperiendam in confessione, quia est circumstantia mutans speciem. Vide etiam Menochium de arbit. iudic. lib. 2. cas. 290.

RESOL. CXXVII.

An Dominus peccans cum seruo, vel serua infideli debeat in confessione hanc circumstantiam explicare? Ex part. 7. tr. 7. Ref. 3. aliàs 7. 2.

§. 1. Communiter respondent affirmatiuè, quia copula habita cum persona, cum qua matrimonium ob Ecclesiasticam prohibitionem consistere non potest, tunc accipit spirituale malitiam necessariò in Confessione explicandam si impedimentum illud dirimens constitutum fuit ab Ecclesia præcipue propter copulam, quasi illa habeat indecentiam in ordine ad aliquam virtutem, vt euenit in impedimento disparitatis cultus, quod impedimentum ideo ab Ecclesia positum est, quia illa copula cedit in Religionis dedecus; vnde prohibito tali matrimonio fidelis cum infideli, censetur etiam

prohibita specialiter copula illicita inter illos. Et consequenter ea copula illicita fidelis cum infideli habet aliam malitiam specie diuersam à malitia fornicationis. Talis autem malitia specie diuersa reducitur vel ad sacrilegium, vel ad infidelitatem seu potius aliquo modo ad vtrumque vitium. Et ideo hanc sententiam nouissimè docet Auerla de Sacramento Penitentia, quæst. 9. sect. 9. & alij à me alibi adducti.

2. Non desinam tamen adnotare hic obiter negatiuam sententiam esse probabilem: asserant etenim quamplurimi Doctores circumstantiam infidelitatis in copula illicita non mutare speciem, sed tantummodo aggravare; Ergo cum probabiliter circumstantia aggravantes non sint necessariò in confessione explicandæ, per consequens non erit explicanda circumstantia infidelitatis, vtpote tantum circumstantia aggravans.

Alibi in Ref. & §. not. præterita.

RESOL. CXXVIII.

An qui copulam habuit sodomiticam cum Infideli, vel copulam cum muliere Hebræa, vel hæretica, debeat in confessione explicare circumstantiam personarum?

Et an patiens sodomiam sit obligatus aperire in confessione fuisse patientem. Ex part. 9. tr. 9. & Misc. 4. Ref. 3.

§. 1. Sed dices; hi casus quid ad praxim? vti nam in praxi non acciderent. Primus casus potest frequenter accidere in Tiremibus, & ego olim Panormi de illo interrogatus fui, cum de mandato Ducis de Albuquerque Viceregis munus fungeret Rectoris Theologi in Archiconfraternitate Regia Redemptionis captiuorum: nam quidam captiuus Christianus apud Turcas, cogebatur à Domino actum sodomiticum secum habere. Cum mulieribus hæreticis quid non potest accidere in Germania, Gallia, & Polonia? De mulieribus Hebræis, mensibus elapsis ex quadam Italia Ciuitate accepi Epistolam subscriptam cum nomine fictitio, tenoris sequentis. Al multo Reverendo Padre Antonino Diana Esaminatore de Vescobi. Intus verò inueni hæc verba. Titius per multos annos habuit rem cum muliere Hebræa; modò, Penitentia ductus, vult confiteri, sed habet magnam verecundiam explicandi Confessario hanc circumstantiam. Petit à Reuerentia vestra, an adit, aliqua opinio probabilis, vt possit illam non explicare?

2. Itaque ad supradictos casus affirmatiuè respondet Reverendissimus Pater Candidus Sacri Palatii, Magister, tom. 2. disquis. 24. art. 23. dub. 35. vbi ita ait: Habet circumstantiam luxurie mutantem speciem, ac necessariò fatendam accessus fidelis cum infideli; quia ne dum talis accessus est contra virtutem castitatis, sed etiam contra Religionis Christianæ decus, ac proinde sacrilegam esse dico talem copulam, & pertinebit ad sacrilegium. Idem dicendum de copula fidelis cum hæretica ob dedecus, & iniuriam Christianæ Religionis. Ita ille; cui adde, me citato, Eminentissimum Cardinalem de Lugo, de Penit. disput. 16. sect. 6. num. 333. & etiam me citato Leandrum de Sacram. tom. 1. tractat. 10. disp. 8. §. 3. quæst. 7. Naldum in Summ. verb. Fornicatio, num. 2. & alios.

3. Sed ego alibi negatiuam sententiam tanquam probabilem admisi, & nunc iterum admitto: & præter Azorium, & alios, hanc sententiam tenet Syluius in 2. 2. D. Thome, quæst. 154. artic. 2. Fagundez in Decalog. tom. 2. lib. 6. capit. 1. numero 14. & Tamburinus

Alibi in duabus Ref. antecedentibus.

Tamburinus *Opusc. 1. lib. 2. capit. 7. §. 4. num. 20.* ubi sic ait, fidelis peccans cum infideli, quantum est ex hoc capite, non peccat, nisi simplici fornicatione ex opinione probabilis: licet etiam esse contra Religionem, id est contra reuerentiam Sacramenti Baptismi, non negem esse probabile: Confirmo priorem probabilitatem; quia principalis ratio cur dicendum foret hoc esse peccatum speciale, est quia Ecclesia dum prohibet coniugium fidelis cum infideli, prohibet etiam quamcumque coniunctionem, eam sit idem motuum, id est ut pro reuerentia nostrae Religionis, vitetur illa coniunctio, quae est damnosa tum ipsi fideli, tum proli educanda. Quae est ratio Sanchez allata, & approbata à de Lugo. Sed haec ratio non multum vigere videtur: ergo, &c. Minor probatur: nam primò ubi vnum prohibetur, non intelligitur prohibitum & aliud, quantumvis simile, ut est notum in Iure. Multò plus, quia secundò interuenit non parua disparitas: nam in matrimonio est longè maior coniunctio, quàm in copula fornicaria. Tertio, quia etiam sic intelligerentur specialiter prohibita ciuile commercium, collocutio, familiaritas, imò & seruitium Infidelium, ex quibus oriri maius periculum sanè potest. Fateor esse peccatum, quando quis cum Infidelibus (existente euerfionis periculo, vel scandalo) familiariter degit; sed hoc non est illud, de quo agimus, sed quid commune ad omnes actiones periculo peccandi expositas. Quarto, cum totam hanc malitiam specialem ducant aduersarij à prohibitione Ecclesiae prohibentis Matrimonium fidelis cum Infideli; sequitur; saltem regulariter, non esse nouum formaliter peccatum; quia communiter talis prohibitio inculpabiliter nescitur, imò probabiliter, ut patet ex dictis, non adesse. Denique poenae grauissimae legibus contra hoc peccatum constituta, ostendunt quidem grauitatem, sed non diuersitatem specificam: sicuti poenae constituta in homicidium qualificatum, v. g. Proditorium, non ostendunt differre specie à non qualificato. Sed haec satis contra nostram breuitatis sectandae consuetudinem. Quid de sodomia cum Infideli? Respondeo; idem videri dicendum, nempe abundè esse si fateatur quis commissam à se fuisse sodomiam, si quidem, vt ex dictis constat, non apparet, vnde necessariò deriuatur specifica diuersitas. Huc vsque probabiliter Tamburinus. Dixi probabiliter; quia priorem sententiam affirmatiuam existimo probabiliter.

4. Itaque referri ad consulentem, ubi supra, posse illum confiteri toties commississe fornicationem, non exprimendo fuisse cum muliere Hebraea. Et idem dicendum est, si fuisset commissam cum muliere Haeretica, vel Infideli. Imò teneo in primo casu contra Eminentissimum de Lugo & Taburinum *Opusc. 1. lib. 2. cap. 7. §. 10. num. 173.* illum captiuum Christianum non esse obligatum aperire in Confessione se fuisse patientem: nam peccatum agentis, & patientis in Sodomiam non differunt specie; neque circumstantia patientis est necessariò explicanda; vt praeter Leonem, Lugum, Mazzuchellum, & alios à me alibi adductos, tenet nouissimè, me citato Gesualdus in *Theolog. moral. tom. 1. tract. 19. cap. 4. num. 19.*

RESOL. CXXIX.

An si frigidus, vel Eunuchus haberet copulam cum muliere, deberet aperire hanc circumstantiam in confessione. Ex part. 3. tr. 4. Ref. 138 aliàs 139.

Sup. hoc in §. 1. Ref. seq. **A**ffirmatiuè respondent Henriquez *lib. 5. de poen. cap. 6. n. 3.* in glossa littera M. Lessius

lib. 4. cap. 4. dub. 6. n. 45. & Sanchez *tom. 2. lib. 7. disp. 5. n. 14.* ubi ita ait. Inferitur, coitum cum impotentia, ut si frigidus, vel Eunuchus coeat, habere circumstantiam diuersae speciei necessariò consentandam, quia ratio prohibitionis matrimonij inter hos, nempe impotentia generandi: & sic frustratio finis, & ad quem natura coitum destinata, reducit etiam in copula illicita, quare hic coitus reducit ad peccatum contra naturam. Ita ille.

2. Sed hanc sententiam non existimam ita certam Filiucius *tom. 1. tract. 10. art. 2. c. 1. n. 23.* ubi sic allicit, copulam cum habente impedimentum impotentiae naturalis, esse etiam peccatum contra naturam reductiue, ex ea enim sequi non potest generatio, asserunt Henriquez & Sanchez, communiter non reputatur addere specificam malitiam, est valde dubium. Sic Filiucius.

RESOL. CXXX.

An Eunuchus, vel frigidus accusans in confessione se fornicatum fuisse, teneatur explicare circumstantiam impotentiae?

Et obseruatur in huiusmodi personis etiam in confessione peccatorum internorum adesse obligationem explicandi talem circumstantiam, nisi forte fuerint desideria, quae talem malitiam praescinderent.

Et an licitum sit alicui Principi, vel Patri castrare filium, vt tantu possit Ecclesia melius deseruire? Ex part. 6. tr. 6. & Misc. Ref. 35.

§. 1. **A**D hanc quaestionem ita respondet Filiucius *tom. 1. tr. 10. p. 2. c. 1. n. 23.* Sequitur copulam cum habente impedimentum impotentiae naturalis, esse etiam peccatum contra naturam reductiue, quia ex ea non potest sequi generatio. Communiter tamen non reputatur addere specificam malitiam, saltem est valde dubia. Ita ille.

2. Sed absolutè Affirmatiuam sententiam docet Sanchez *de Matrim. tom. 2. lib. 7. disp. 5. n. 14.* Henriquez *lib. 5. cap. 6. num. 3.* in Glossa littera M. & Lessius *lib. 4. cap. 3. dub. 6. num. 45.* Et ideo si frigidus & Eunuchus coeat, talis coitus habet circumstantiam diuersae speciei necessariò consentandam: quia hic coitus reducit ad peccatum contra naturam, cum in illo addit impotentia generandi & sic frustratio finis, ad quem natura copulam destinavit. Vnde rectè Pater Lugo *de Sacram. poenit. disput. 16. sect. 6. n. 738.* obseruat in huiusmodi personis etiam in confessione peccatorum internorum adesse obligationem explicandi talem circumstantiam, nisi forte fuerint desideria, quae talem malitiam praescinderent: vt si Eunuchus, aut impotens desideret potentiam quae illi deest, vt possit naturaliter cum aliqua femina coire; nam hic actus internus non haberet obiectum peccati contra naturam, sed naturale, atque adeò careret materia speciali proueniente ex tali circumstantia.

3. Sed quia incidit hic sermo de Eunuchis, fuit à me nouissimè quaesitum. An licitum sit alicui Principi, vel Patri castrare filium, vt tantu possit Ecclesiae melius deseruire? Et pro parte affirmatiue tunc consulentes adduxerunt mihi Salonium: sed respondi satis à me confutatum fuisse in 3. part. tractat. 5. resolut. 38. cum aliquibus Doctoribus, quibus nunc addo Ghilinum in *summa. verb. Castratio.* Clanes in *summa Censurarum, verb. Eunuchus.* & alios quos affert & sequitur Marcellus Megalies in *Promptuario, tom. 2. verb. Eunuchus, num. 2.* ubi me citato docet illi citum esse parentibus, etiam si fiat sine periculo vitae, de eorum consensu eunuchare